

Тетяна Сергіївна Ступак,*Харківський національний університет внутрішніх справ (аспірантка)*

**РЕОРГАНІЗАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ: СУТНІСТЬ І РОЗУМІННЯ
ФОРМИ ЇЇ ПРОЯВУ (СТВОРЕННЯ ЧИ ПРИПИНЕННЯ)**

Проведено аналіз правової доктрини та чинного законодавства, котрий дозволив дійти висновку, що реорганізація є особливим механізмом трансформації юридичної особи, який проявляється у складному юридичному складі, спрямованому на досягнення позитивного економічного ефекту або приведення у відповідність до чинного законодавства, результатом якого є припинення та/або утворення нової юридичної особи (юридичних осіб) з переходом до неї (до них) майна (або його частини) юридичної особи, яка реорганізується, в порядку правонаступництва. Виголошено думку про помилковість однозначного твердження, що реорганізація є формою або створення, або припинення юридичної особи. Такий висновок зроблено виходячи з того, що чинне законодавство закріплює щодо окремих видів реорганізації різні знаменники – припинення/створення, проте відповідне правове явище варто досліджувати комплексно (у цілому). У такому разі один зріз такої правової конструкції свідчитиме про створення, а інший – про припинення юридичної особи, що має прояв у межах реорганізаційної процедури однією організацій.

Ключові слова: юридична особа, реорганізація, ліквідація, створення, припинення, правонаступництво, участь, товариство, юридичний факт, майно.

*Оригінальна стаття***Постановка проблеми**

У сучасних умовах транскордонної інтеграції капіталу саме юридичні особи є провідними професійними учасниками цивільних правових відносин, чіткість нормативного забезпечення їх правового становища та діяльності є вагомим гарантією стабільності цивільного обороту. Факторами, що зумовлюють не лише виникнення та еволюцію права, а й появу юридичної особи варто визнавати розвиток економічних відносин, ускладнення соціальної організації суспільства, а також громадської свідомості [1; 2]. Поясненню цієї цивілістичної конструкції присвячені різні теорії, багато з яких є давно відомими та обґрунтовані цивільно-правовою наукою. Одночасне існування різних теорій юридичної особи зумовлене складністю цього правового явища [3, с. 131–139].

У межах наявних теорій юридичної особи обґрунтовано доведена така її ознака, як майнова відокремленість, що є характерною для організації як самостійного учасника цивільних відносин. Пріоритетним

завданням законодавця має стати регламентація зміни майнового становища юридичної особи в процесі її реорганізації, що забезпечує організаційно-правову трансформацію організації шляхом ефективного перерозподілу ресурсів і підвищення модернізації економічної стабільності країни в цілому. Такий підхід свідчить про обмеженість вивчення реорганізації виключно в межах інституту правонаступництва, створення та припинення юридичних осіб.

Стан дослідження проблеми

Сьогодні у правовій доктрині можна виокремити декілька підходів до тлумачення реорганізації як юридичного явища. Зокрема, одні науковці вважають реорганізацію способом припинення юридичної особи (В. М. Кравчук, В. В. Кулаков, Є. В. Петров та ін.). Інші дослідники стверджують, що реорганізація є способом виникнення та (або) припинення юридичної особи (юридичних осіб) (В. А. Васильєва, В. Г. Жорнокуй та ін.), або спеціальним порядком переходу прав і обов'язків (І. С. Шиткіна), або видом універсального правонаступництва (А. С. Могілевський). Деякі вчені основний наголос роблять на процесуальному зрізі реорганізаційних дій, вказуючи на процес (Н. І. Шевченко), склад чи сукупність юридичних фактів (П. О. Повар, Ю. М. Юркевич) або вважають реорганізацію правовим засобом (Н. В. Щербаківа), або взагалі пропонують відмовитися від спроб дати визначення категорії «реорганізація» (В. П. Ємельянцев).

Отже, нині більшість вивчених джерел показує, що переважно науковці ухиляються від визначення досліджуваної категорії. Наприклад, Ю. М. Юркевич замість поняття «реорганізація» вживає термін «припинення юридичних осіб із правонаступництвом». Розвиваючи власну думку, він вважає, що реорганізація є складом юридичних фактів, пов'язаним із переходом єдиного майнового комплексу юридичних осіб – правопередників до їх правонаступників, у результаті якого відбувається припинення юридичних осіб – правопередників та зазвичай утворення нових юридичних осіб¹ [4, с. 7–8]. Натомість Д. В. Жеков зауважує, що традиційне розуміння реорганізації юридичної особи як правонаступництва, так само як і реорганізації як форми припинення юридичної особи, не повністю задовольняє вимоги практики. Це, на думку вченого, особливо відчувається, коли йдеться про

---

¹ Хоча при цьому дослідник стверджує, що поняття «реорганізація» є ширшим та охоплює «припинення юридичних осіб із правонаступництвом». У продовження власної думки він зазначає, що формами припинення юридичних осіб із правонаступництвом є злиття, приєднання, поділ і перетворення, а реорганізації, окрім перерахованих, – також виділ (див. детальніше: Юркевич Ю. М. Припинення юридичних осіб з правонаступництвом : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2009. С. 3).

захист прав кредитора, а також працівника, який звільняється з юридичної особи в процесі її реорганізації [5, с. 43].

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає у вивченні питання доцільності використання категорії «реорганізація» щодо юридичних осіб в межах цивільного обороту та визнання її формою створення, припинення або їх певною комбінацією. Виходячи з окресленої мети, *завданням* статті є аналіз чинного законодавства України та правової доктрини щодо проблемних питань розуміння сутності та доцільності застосування конструкції «реорганізація юридичної особи».

Наукова новизна дослідження

У статті проаналізовано розуміння сутності категорії «реорганізація» та її форм. Доведено, що реорганізація – це особливий механізм трансформації юридичної особи, що проявляється у складному юридичному складі, спрямованому на досягнення позитивного економічного ефекту або приведення у відповідність до чинного законодавства, результатом якого є припинення та/або утворення нової юридичної особи (юридичних осіб) з переходом до неї (до них) майна (або його частини) юридичної особи, яка реорганізується, в порядку правонаступництва. Обґрунтовано, що попри те, що чинне законодавство закріплює щодо окремих форм реорганізації різні знаменники – припинення/створення, варто досліджувати відповідне правове явище в цілому.

Виклад основного матеріалу

Як учасники цивільних відносин юридичні особи самі собою не виникають, оскільки створюються за волевиявленням інших фізичних та/або юридичних осіб. Відповідна процедура та результат – створення юридичної особи – є наслідком волевиявлення її засновників, які шляхом учинення юридично значущих законодавчих приписів здійснюють належні їм права та досягають власних інтересів. При цьому таке волевиявлення може бути реалізованим лише в разі належності засновнику організації відповідного суб'єктивного права.

Цивільне законодавство України виходить із того, що юридичні особи можуть створюватися не лише при заснуванні нової особи, а й при реорганізації, наприклад товариства. При цьому деякі із цих суб'єктів цивільних відносин можуть одночасно *припиняти* свою діяльність. Отже, реорганізація юридичної особи є відповідальним кроком з боку не лише органів її управління, а й судової влади та органів державної влади, які виконують контрольні функції, оскільки в результаті вибору нової форми ведення підприємництва, забезпечення виконання функцій держави чи підтримки стабільності цивільного обороту істотній зміні підлягають численні аспекти діяльності

реорганізованої юридичної особи, по-новому формується система управління в новостворених чи реорганізованих юридичних особах.

Законодавство пропонує різні пояснення реорганізації. Існують окремі нормативні положення, які прямо чи непрямо називають реорганізацію *формою припинення юридичної особи*. Наприклад, відповідно до ч. 1 ст. 104 Цивільного кодексу України¹ (далі – ЦК України) юридична особа припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації. Наслідком такої реорганізації юридичних осіб є те, що їх права та обов'язки, а також майно переходять до правонаступників. Також з урахуванням положень Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»² (ст. 13) технічний адміністратор Єдиного державного реєстру в день проведення реєстраційної дії забезпечує передачу до інформаційних систем органам ліцензування відомостей про державну реєстрацію припинення юридичної особи із зазначенням форми такого припинення (реорганізація (злиття, приєднання, поділ, перетворення) або ліквідація); припинення діяльності громадського об'єднання здійснюється за рішенням громадського об'єднання, прийнятим вищим органом управління громадського об'єднання, у визначеному статутном порядку, шляхом саморозпуску або реорганізації (ч. 1 ст. 25 Закону України «Про громадські об'єднання»³). Водночас політичні партії припиняють свою діяльність шляхом реорганізації (ч. 1 ст. 23 Закону України «Про політичні партії в Україні»⁴); профспілки, їх об'єднання можуть припинити свою діяльність шляхом реорганізації (ч. 1 ст. 18 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»⁵).

Розуміння реорганізації як форми припинення юридичної особи отримало розвиток і в юридичній літературі. Основні постулати такого

---

¹ Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 18.02.2024).

² Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (дата звернення: 18.02.2024).

³ Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (дата звернення: 18.02.2024).

⁴ Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 № 2365-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> (дата звернення: 18.02.2024).

⁵ Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14> (дата звернення: 18.02.2024).

підходу зводяться до того, що реорганізація – це: а) один зі способів припинення юридичної особи [6, с. 6]; б) припинення юридичної особи з переходом майна, прав і обов'язків у порядку правонаступництва [7, с. 656; 8, с. 82]; в) один із двох можливих способів припинення юридичних осіб, характерною рисою якої є наявність правонаступництва [9, с. 68].

В інших нормативно-правових актах реорганізація визнається *способом створення юридичної особи*. Так, вимоги ч. 10 ст. 9 Закону України «Про громадські об'єднання» застосовуються також щодо рішення про створення нового громадського об'єднання, які приймаються у зв'язку з реорганізацією громадського об'єднання. У Законі України «Про акціонерні товариства» реорганізація також згадується як спосіб створення такого товариства, а саме: 1) акціонерне товариство (далі – АТ) може бути створено шляхом заснування, злиття, поділу, виділу чи перетворення підприємницького товариства (підприємницьких товариств), державного (державних), комунального (комунальних) та інших підприємств в АТ (ч. 3 ст. 3); 2) протягом двох років з дня створення АТ (крім створення товариства *в результаті реорганізації*) (ч. 7 ст. 106)¹. Також у частинах 3 і 4 ст. 11 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»² закріплено, що зміни до статуту товариства та перша редакція статуту товариства, створеного в результаті реорганізації ... і якщо товариство *створюється в результаті реорганізації*... Варто зауважити, що згідно з ч. 2 ст. 56 Господарського кодексу України суб'єкти господарювання можуть утворюватися шляхом примусового поділу (виділу) діючого суб'єкта господарювання за розпорядженням антимонопольних органів відповідно до антимонопольно-конкурентного законодавства України³.

Окремо варто звернути увагу на положення ст. 4 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», приписи якої передбачають, що: 1) у разі виділу юридичних осіб здійснюється державна реєстрація юридичних осіб, утворених у результаті виділу, та державна реєстрація

---

¹ Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20> (дата звернення: 18.02.2024).

² Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (дата звернення: 18.02.2024).

³ Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 18.02.2024).

змін до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі, про юридичну особу, з якої здійснено виділ, щодо юридичної особи – правонаступника; 2) у разі злиття юридичних осіб здійснюється державна реєстрація новоутвореної юридичної особи та державна реєстрація припинення юридичних осіб, що припиняються у результаті злиття; 3) у разі перетворення юридичних осіб здійснюється державна реєстрація припинення юридичної особи, що припиняється у результаті перетворення, та державна реєстрація новоутвореної юридичної особи; 4) у разі поділу юридичних осіб здійснюється державна реєстрація новоутворених юридичних осіб та державна реєстрація припинення юридичної особи, що припиняється в результаті поділу; 5) у разі приєднання юридичних осіб здійснюється державна реєстрація припинення юридичних осіб, що припиняються у результаті приєднання, та державна реєстрація змін до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі, щодо правонаступництва юридичної особи, до якої приєднуються¹. Тобто маємо певне поєднання (без чіткого відмежування) створення та припинення юридичної особи в контексті використання способів її реорганізації.

Яким чином на такий стан справ реагує доктрина права? Відповідаючи на це питання, варто звернути увагу на зміну вектора наукової думки. Зокрема, йдеться про необхідність: 1) відмежування понять «створення» та «заснування», а також «припинення» та «ліквідація» [10, с. 288]; 2) вивчення реорганізації як процедури (сукупності юридичних дій та рішень), результатом якої буде припинення одного або декількох корпоративних підприємств з передачею всього або частини майна, прав і обов'язків у порядку правонаступництва створеним на їх базі одній чи декільком господарським організаціям чи діючій господарській організації, або створення однієї чи декількох господарських організацій з передачею їм частини майна, прав та обов'язків корпоративного підприємства-правопередника в порядку правонаступництва [11, с. 22]; 3) розуміння реорганізації як такого правового засобу, який є певними правовими формами, що склалися, та має прояв як інститут, тобто окреме утворення, що розуміють як юридично дієву форму вирішення як економічних та правових питань, котрі постають перед господарською організацією, задля збереження суб'єкта господарювання, зміцнення позиції на відповідному ринку, поглиблення та розширення спеціалізації виробництва, зниження виробничих витрат [12, с. 213]. Виходячи з

---

¹ Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (дата звернення: 18.02.2024).

наведеного, можна зауважити, що сьогодні значно зменшилася увага до вивчення проблематики як самого розуміння сутності категорії «реорганізація», так і вивчення її форм. При цьому ані законодавство, ані судова практика, ані доктрина права не дають чіткої відповіді на ці питання.

Донедавна відсутність у ЦК України категорії «реорганізація» пояснювали низкою причин: 1) не всі форми реорганізації (а саме виділ) стають причиною припинення юридичної особи; 2) у багатьох країнах світу під реорганізацією юридичної особи розуміють будь-які важливі зміни в її існуванні, причому такі зміни переважно не пов'язані з її припиненням [13, с. 12]. Підтвердженням вказаного є позиція В. В. Луця, на думку якого реорганізація підприємницьких товариств зумовлює правонаступництво в їх правах та обов'язках, тобто передачу всіх прав та обов'язків, а також майна однією юридичною особою, яка припиняється, іншим юридичним особам- правонаступникам (ч. 1 ст. 104 ЦК України) [14, с. 78]. Крім цього, увага звертається на існування способів припинення господарського товариства – правонаступництво (реорганізація шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення) та ліквідація, основна відмінність між якими полягає в тому, що при реорганізації всі права та обов'язки правопередника переходять до правонаступника (правонаступників), тоді як при ліквідації права та обов'язки господарського товариства, що ліквідується, припиняються. Відрізняються згадані способи припинення також і тим, що під час ліквідації майно товариства, яке залишилося після задоволення вимог кредиторів, розподіляється між учасниками товариства, тоді як при злитті, приєднанні, поділі та перетворенні все майно товариства-правопередника переходить до правонаступника [15, с. 112].

Слід зауважити, що більшість фахівців поділяють думку про те, що під час реорганізації відбувається не лише припинення, а й створення юридичних осіб [12, с. 216; 16, с. 375]. Отже, мало визначити, чим не є реорганізація, слід відповісти на інше питання: що вона собою становить.

Аналізуючи як правові норми, так і погляди науковців на визначення реорганізації, слід звернути увагу на те, що більшість запропонованих підходів не може повністю пояснити сутності такого правового явища. Варто врахувати, чи є правонаступництво, або створення юридичної особи, або її припинення лише наслідками реорганізації. Спроба ж пояснити таке правове явище, як реорганізація, виключно через один із наслідків наперед приречена на крах, оскільки в цьому разі ігнорується значення решти наслідків. Ще більше питань зумовлює пояснення реорганізації як різновиду універсального правонаступництва, оскільки при виділі універсального правонаступника не

було і не має бути, а при перетворенні його немає взагалі. Пояснення ж реорганізації як процесу (процедури) також не повністю розкриває її сутність та специфіку. Навіть застереження про те, що реорганізація є низкою юридичних фактів (складним юридичним складом), які становлять юридичні акти (вольові дії), спрямовані на передачу прав та обов'язків юридичної особи, яка реорганізується, на користь іншого суб'єкта, не повною мірою пояснює сутність реорганізації як правового явища.

Виходячи з проведеного аналізу щодо сутності та розуміння реорганізації, можна зауважити, що: 1) одні автори його визначають як спосіб припинення або виникнення нової юридичної особи; 2) інші – розкривають категорію «реорганізація» через процес або складний юридичний склад (сукупність юридичних фактів). При цьому більшість дослідників у наведених визначеннях прагнуть до поєднання як процедурних аспектів реорганізації, так і її наслідків (часто це робиться шляхом простого перерахування, з одночасною вказівкою на правонаступництво як необхідний елемент реорганізації).

Серед усього різноманіття наукових підходів, судової практики та положень законодавства з незрозумілих причин поза увагою залишається той факт, що наслідком будь-якої реорганізації є наступництво у правах та обов'язках. Враховуючи, що нині законодавство щодо юридичних осіб не бере відповідні обставини до уваги, то певний юридичний склад може бути кваліфікованим як реорганізація, навіть не існує жодного правонаступництва. При цьому жодні аргументи, крім усталеного тлумачення, не дають можливості пояснити існування інституту реорганізації у його теперішньому розумінні. Наведене зумовлює потребу в концептуальному переосмисленні інституту реорганізації юридичної особи та внесенні змін до законодавства України.

При будь-якій формі реорганізації зачіпаються інтереси як кредиторів юридичної особи, яка реорганізується, так і її учасників (якщо це не установа). Крім того, якщо взяти до уваги організаційно-правові форми підприємницьких товариств, то реорганізація впливає на систему управління як товариства, що реорганізується, так і юридичної особи, котра створюється в результаті реорганізації, оскільки в новоствореній організації формуються нові органи управління.

Проте перш ніж з'ясувати питання щодо розуміння сутності категорії «реорганізація», доцільно акцентувати увагу на дискусії використання відповідного категоріально-понятійного апарату у правознавстві загалом. Так, поряд із категорією «реорганізація» у правовій літературі існують категорії «припинення правонаступництвом», «припинення шляхом реорганізації» тощо.

З приводу окресленої проблематики у правовій науці існує два підходи. Одні фахівці зауважують на доцільності вжиття в чинному

законодавстві терміна «реорганізація», мотивуючи це тим, що: 1) його використання сприятиме економії нормативного матеріалу при формулюванні правових норм, наступництва у праві, а також відповідає традиціям, які склалися у правовій системі України [17, с. 6]; 2) невикористання цього терміна в ЦК України за умови його закріплення в інших нормативно-правових актах зумовлює існування правової невизначеності [18, с. 5] тощо. Інші науковці застерігають про необхідність відмови від його використання, оскільки: 1) відмова авторів проекту ЦК України від цього терміна та встановлення лише переліку конкретних форм реорганізації передбачала подальший розвиток законодавства щодо всебічного регулювання відносин, які виникають під час злиття, приєднання, поділу та виділу [19, с. 203–204]; 2) традиційна для науки приватного права дискусія з приводу необхідності застосування терміна «реорганізація» є результатом більш концептуального питання, що полягає в існуванні принципових суперечностей, закладених в основних положеннях ЦК України та Господарського кодексу України. Цей термін є доволі архаїчним та відсилає до радянського законодавства [20, с. 116–117].

Чинне законодавство не дає визначення категорії «реорганізація», що, на жаль, є традиційним для нашого правопорядку. У зв'язку із цим слід застерегти, що відсутність тлумачення такого терміна в ЦК України за умови його використання, зокрема і в цьому Кодексі, і в інших нормативних актах, створює правову невизначеність, адже ані нормативні акти, ані цивілістична наука не мають єдиного підходу до розуміння цього терміна, його форм і видів.

Виходячи з викладеного, можна зауважити, що сутністю реорганізації є істотна зміна юридичної особистості. Якщо взяти за основу такий підхід у розумінні досліджуваної категорії, її нормативне забезпечення може бути реалізоване двома шляхами:

1) реорганізація – це будь-яка істотна зміна основних елементів юридичної особистості, незалежно від того, чи стосується вона лише права кредиторів або лише права основних бенефіціарів, або взагалі не стосується їхніх прав. Істотним недоліком такого підходу є те, що реорганізація як система норм вже не матиме будь-якого регулятивного значення. Реорганізацію в цьому разі варто розуміти як узагальнююче поняття для організаційних змін, яке не відображає жодних правових наслідків;

2) реорганізація – це лише така істотна зміна елементів юридичної особистості, яка стосується прав кредиторів та/або основних бенефіціарів організації (учасників, акціонерів, членів), яка вимагає застосування спеціальних компенсаційних механізмів, спрямованих на виникнення, зміну або припинення правовідносин.

Висновки

Реорганізація – особливий механізм трансформації юридичної особи, що проявляється в складному юридичному складі, спрямованому на досягнення позитивного економічного ефекту або приведення у відповідність до чинного законодавства, результатом якого є припинення та/або утворення нової юридичної особи (юридичних осіб) з переходом до неї (до них) майна (або його частини) юридичної особи, яка реорганізується, в порядку правонаступництва.

Помилковим буде однозначне твердження, що реорганізація є формою створення або припинення юридичної особи. Попри те, що чинне законодавство закріплює щодо окремих видів реорганізації різні знаменники – припинення/створення, варто досліджувати відповідне правове явище в цілому. У такому разі один зріз такої правової конструкції свідчатиме про створення, а інший – про припинення юридичної особи, що проявляється в межах реорганізаційної процедури однією організацією (наприклад, поділ).

Список бібліографічних посилань: **1.** Жорнокуй Ю. М., Жорнокуй В. Г., Сядриста І. І. Економічна складова юридичної особи: сучасний стан та особливості. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. № 3. С. 394–401. **2.** Жорнокуй Ю. М. Римське право про юридичну особу: pro et contra. *Право і безпека*. 2022. № 3 (86). С. 81–91. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.3.07>. **3.** Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Сингубов, В. А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. Харків : Право, 2017. 808 с. **4.** Юркевич Ю. М. Припинення юридичних осіб з правонаступництвом : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2009. 209 с. **5.** Жеков Д. В. Поняття реорганізації юридичної особи: законодавчий та доктринальний підходи. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 17. С. 41–45. **6.** Кулаков В. Окремі питання проведення реорганізації товариства з обмеженою відповідальністю. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 5–9. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313.2019.7.1>. **7.** Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. Київ : Істина, 2005. 720 с. **8.** Петров Є. В. До питання про форми реорганізації господарських товариств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2014. Вип. 24, т. 2. С. 82–85. **9.** Щербакова Н. В. Поняття реорганізації як способу припинення підприємств, його відмінність від ліквідації. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 2. С. 65–69. **10.** Корпоративне право : навч. посіб. / О. В. Гарагонич, С. М. Грудницька, Л. М. Дорошенко та ін. ; за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-ге вид., виправ. і допов. Київ : АртЕк, 2018. 400 с. **11.** Шевченко Н. І. Реорганізація як спосіб припинення господарських товариств : монографія. Київ : Ліра-К, 2014. 216 с. **12.** Щербакова Н. В. Реорганізація як правовий засіб

формування та зміни правового статусу господарських організацій. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 212–218. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/47>. **13.** Юркевич Ю. М. Припинення юридичних осіб з правонаступництвом : монографія. Хмельницький : Цюпак, 2010. 224 с. **14.** Корпоративне право України : підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко та ін. ; за заг. ред. В. В. Луця. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 384 с. **15.** Мельник О. О. Корпоративне право України : навч.-практ. посібник. Київ : ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с. **16.** Кібенко О. Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи: перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України. Харків : Страйд, 2005. 432 с. **17.** Щербакова Н. В. Правове регулювання злиття та приєднання господарських товариств : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Донецьк, 2006. 20 с. **18.** Жеков Д. В. Припинення юридичних осіб за цивільним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2015. 20 с. **19.** Кузнецова Н. С., Довгерт А. С. Інститут юридического лица в Гражданском кодексе Украины. *Альманах цивилістики*. 2012. Вып. 5. С. 169–208. **20.** Хоменко В. О. Припинення господарських товариств у цивільному праві України : монографія. Харків : Право, 2019. 256 с.

Надійшла до редколегії 21.02.2024

Прийнята до опублікування 30.03.2024

Stupak T. S. Reorganisation of a legal entity: the essence and understanding of its manifestation (creation or termination)

The problematic issues related to the legislator's priority task of regulating changes in the property status of a legal entity in the course of its reorganisation are outlined, which ensures the organisational and legal transformation of the organisation through effective redistribution of resources and enhancing the modernisation of the country's economic stability as a whole.

The current state of the legal doctrine of understanding reorganisation as a legal phenomenon has no common denominator. It is studied as a method of termination of a legal entity; a method of emergence and/or termination of a legal entity(ies); a special procedure for the transfer of rights and obligations; a type of universal succession; a legal remedy; the procedural aspect of reorganisation actions is studied, pointing to the process, composition or set of legal facts, or it is proposed to abandon attempts to define the category of "reorganisation" altogether.

Based on the analysis of the legal doctrine and current legislation, the conclusion that reorganisation is a special mechanism of transformation of a legal entity, which is manifested in a complex legal structure aimed at achieving a positive economic effect or bringing it into compliance with current legislation, resulting in termination and/or establishment of a new legal entity(ies) with the transfer to it of the property (or part thereof) of the legal entity being reorganised by way of legal succession, has been made. The opinion that an unambiguous

statement that reorganisation is a form of either creation or termination of a legal entity is erroneous has been presented. This conclusion is based on the fact that current legislation enshrines different denominators for certain types of reorganisation – termination/establishment, but the relevant legal phenomenon should be studied comprehensively (as a whole). In this case, one section of such a legal structure will indicate the creation and the other one will indicate the termination of a legal entity, which is manifested within the reorganisation procedure of one organisation.

Key words: legal entity, reorganisation, liquidation, establishment, termination, succession, participation, partnership, legal fact, property.

